

דף צד.

עין משפט א.

או"ח סימן קצו סעיף א

א. אכל דבר איסור^ז אפי' אינו אסור אלא מדרבנן אין מזמנין עליו, ואין מברכין^ח על הדבר לא בהתחלה ולא בסוף^ט.

עין משפט ב.ג.

חור"מ סימן שסב סעיף ב

ב. נתיאשו הבעלים ממנה ועדיין לא נשתנית קנה הגזלן כל שבח שהשביחה אחר יאוש^י, ואינו משלם אלא כשעת הגזילה^כ ודבר זה מדבריהם מפני תקנת השבים. וכשמחזיר לו הגזילה שמין לו השבח ונוטל מן הנגזל.

ז. ויברך ברכות מ"ה, ומשמע מהב"י דה"ה בגזל חטים וטחנם ואפה מהם פת אפי' שקנאן בשינוי אינו מברך עליהם לא בתחלה ולא בסוף, אבל הב"ח כתב דכיון שקנאה חייב לברך, אבל בגזל לחם או מצה אסור לו לברך בתחלה אבל בסוף יכול לברך, וכן דעת המ"א. וכיון שיש מחלוקת בזה, לענין ברהמ"ז שהיא מן התורה יש לברך כדי שלא יהיה מוסיף חטא על פשע ויש לו להרהר בתשובה קודם הברכה ויכוון לתת דמים לבעלים, אבל ברכה ראשונה לא יברך אלא יהרהר הברכה בלבד. ואם קנה אותו בשינוי ואח"כ לקחו אותו אחרים גם הב"י מודה דיברך וכן אם קנה אותו ביאוש אפי' לחם אפוי ואח"כ לקחו אותו אחרים לד"ה מברך בתחלה ובסוף, כה"ח אות ב'.

ח. בט"ז ס"ק א' כתב דאם אכל האיסור בשוגג יברך אחריו, ובתשובת כתב סופר סי' כ"ב העלה דלא יברך עליו.

ט. ויברך דהוי מצוה הבאה ע"י אכילת איסור שהיא עבירה, לבוש. גם באכל ספק איסור תורה אין לברך עליו, אבל אכל ספק איסור מדרבנן מברכין עליו, כה"ח אות ה'.

מי שאכל פת שנילושה בחלב או בשומן שאסור לעשות כן מדרבנן שמא יבא לאכלו עם בשר או השומן עם חלב לא מקרי איסור שלא לברך עליו, כ"כ ברע"א, אך כיון שיש חולקים יהרהר בתשובה על מה שעשה, ויברך. כה"ח אות ז'.

י. דאין הגזלן קונה דבר אף לא השבח קודם יאוש. אבל אחר יאוש קונה השבח שלאחר יאוש, וכן היא דעת הרמב"ם דבעינן יאוש, אבל לדעת הרא"ש והטור ס"ל דאפי' לא נתיאשו הבעלים ג"כ הדין כן, וכ"כ הרמ"א בסוף סעיף ח' שכתב ויש חולקין וקאי גם על זה. סמ"ע ס"ק ג'.

כ. אם הוא בענין שא"צ להחזיר הגזילה עצמה, אבל על הרוב מחזירה בעצמה וע"ז מסיק דשמין לו השבח ונוטל מהנגזל. סמ"ע ס"ק ד'-ה'.

דף צד:

עין משפט א.

חור"מ סימן שסב סעיף ב

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

חור"מ סימן שס סעיף ה

ה. ז. נשתנתה הגזילה אע"פ שלא נתיאשו הבעלים א"צ להחזיר אלא דמיה כמו שהיתה שוה בעת הגזילה^ל, והוא שלא יהיה שינוי החוזר לברייתו, אבל גזל עצים ודבקים במסמרים ועשה מהם תיבה אין זה שינוי, שהרי אפשר לפרקם וחוזרים לוחות כשהיו^מ.
גזל עפר ועשאה לבנה^י לא קנה, שאם ידוק הלבנה תחזור עפר.
גזל לשון של מתכת ועשאו מטבע^ס לא קנה שאם יתיך המטבע תחזור לשון מתכת.

עין משפט ג.

חור"מ סימן שסו סעיף א

א. א. גזלן מפורסם שבא לעשות תשובה מעצמו אם אין הגזילה קיימת בעין אין מקבלין ממנו דמיה^ע כדי שלא ימנע מלעשות תשובה שאם

ל. ממשנה פ"ט דב"ק דף צ"ג ע"ב.

מ. רמב"ם בפ"ב מגזילה הלכה י' כאוקימתא דרב אשי שם בב"ק צ"ג ע"ב.

נ. מימרא דרב פפא שם צ"ו ע"ב. ודעת הרשב"א דוקא יבשה בחמה אבל אם עשאה בכבשן דא"א לכותשן לעפר דק כמו שהיה קנה, אבל בדרישה כתב דמלשון הטור משמע אפי' שרפן בכבשן לא קנה כיון שהעפר אין זה דבר חשוב אין קפידה אף כשלא הוחזר לגמרי דק כמו שהיה. סמ"ע ס"ק י'.

ס. ואם עשאו כלי כסף יש פלוגתא דלהתוס' ס"ל דקנה ולהרשב"א לא קנה, וכתב בש"ך דלא קנה דהוא שינוי החוזר לברייתו וקימ"ל דלא קנה. והתוס' כתבו דבריהם לדעה דשינוי החוזר לברייתו הוי שינוי.

ע. מברייטא בב"ק צ"ד ע"ב ורק אם אין הגזילה בעצמה קיימת כך היא בגמ' שם צ"ה ע"א. והטעם שתשובתו קשה כיון שהוא גזלן מפורסם וגזל הרבה וכל אשר יש לו לא יספיק להחזיר לכל אחד מה שגזלו, ואפי' אם הוא עשיר מ"מ כיון שיצטרך לבזבז ולהוציא מידו ממון הרבה לא יחזור בתשובה, וגם אינו יודע למי ישיב. סמ"ע ס"ק א'.
אם אין הגזילה קיימת. וכתב הסמ"ע דאפי' אם היא קיימת אם בנה עליה בנין א"צ להחזיר, וכדברי הלל שאמר אם גנב קורה וקבעה בבנין א"צ לקעקע הבנין ולעקור כל הבנין בשביל החזרת הקורה, אלא משלם אותה. ודוקא בכה"ג שגנב דבר המטלטל אבל אם השיג גבול

יקבלו ממנו יחזיר כל מה שיש לו ולא יספיק וע"כ אמרו חז"ל לטובתו שלא לקבל ממנו ^פ, והמקבל ממנו אין רוח חכמים נוחה ממנו. אבל אם בא לצאת י"ש ^צ והחזיר אין מוחין ביד הנגזל מלקבלו.

הגה: ה"ה אם הגזלן לא בא מעצמו רק שהנגזל תובעו מחייבין אותו להחזיר ^ק.

עין משפט ד. יו"ד סימן קסא סעיף ז

ח. אם בא לעשות תשובה מעצמו להחזיר הרבית, אם הוא דבר מסויים ומוגדר מקבלים ממנו ^ר, ואם אינו דבר מוגדר אז אם רוב עסקו ומחייתו מרבית אין מקבלין ממנו ^ש כדי לפתוח לו דרך לתשובה, וכל המקבל ממנו אין רוח חכמים נוחה הימנו.

עין משפט ה.ו.ז. חו"מ סימן שסו סעיף ב

ב. הרועים והגבאים והמוכסין תשובתן קשה מפני שגזלו את הרבים

רעהו בקרקע ובנה כותל בשל חבירו אפי' בנה עליה בנינים גדולים חייב לסתור הכל, שלא עשו תקנת השבים בקרקע, וכתבו הרמ"א בריש סימן ש"ס לענין גזלן שאינו מפורסם, וה"ה וכ"ש הוא לענין גזלן מפורסם. סמ"ע ס"ק ב'. ובספר חסידים סי' תרפ"ז כתב דוקא כשהנגזל אינו חייב לאחרים אבל אם הוא חייב לאחרים ואין לו מה לפרוע להם יש לו לקבל ממנו כדי שיפרע לבע"ח שלו. ש"ך ס"ק א'. ^פ. כדי שלא ימנע מלעשות תשובה.

^צ. פי' שאומר הגזלן אע"פ שאינך רוצה לקבל ממני ומחלת לי אני בכל זאת רוצה להחזיר לך כדי לצאת י"ש בזה אין מוחין בידו, ודומה לזה בסי' ס"ז סעיף ל"ו לגבי שמיטה. סמ"ע ס"ק ד'.

ועיין בפעמוני זהב שהאריך איך מוכח מהגמ' דבבא לצאת י"ש מקבלין ממנו. ובדברי הטור.

^ק. כ"כ הטור והרא"ש בפסקיו בדף צ"ו ע"א שם.

^ר. מברייטא בב"ק דף צ"ד ע"ב ומעצמו, כ"כ הרא"ש, אבל אם עומד במרדו מוציאין ממנו בע"כ. ש"ך ס"ק י"ב. והיינו אפי' אין זה חפץ מסויים כמו בכל דין רבית קצוצה.

^ש. וכתב הריב"ש דמ"מ הם חייבים להחזיר לצאת י"ש. ש"ך ס"ק י"ג. ועיין בחו"מ ריש סי' שס"ו. וסוף סי' ר"ח. וסוף סימן קע"ה ביו"ד.

וכתבו התוס' בב"ק שם בשם רש"י דוקא ברוב מחייתו מרבית ע"ש.

ואינם יודעים למי יחזירו **ה** וע"כ יעשו בו צורכי רבים **א** כגון בורות שיחין ומערות.

הגה: גזלן שהחזיר צריך להחזירה מדעת הבעלים, שרק בגנבה אמרו א"צ דעת הבעלים כיון שגם בגניבה לא ידעו מכך **ב** ועיין בסי' שנ"ה.

חז"מ סימן שסו עיף א

עין משפט זז.

עיין לעיל עין משפט ג

ת. ברייתא שם בב"ק צ"ד ע"ב.

א. שאז גם הנגזל יהנה מהדברים שנעשו מדמי הגזילה. סמ"ע ס"ק ה'.

ב. כך פירש בסמ"ע דברי הרמ"א.